

ЕВРОПЕЙСКИЯТ БИЗНЕС ПОРТФЕЙЛ

Антоанета Лозенска-Тодорова, докторант към катедра „Международно право и международни отношения“ при Правно-историческия факултет, Югозападен университет „Неофит Рилски“, lozeanna2@gmail.com

Резюме: Статията анализира предложението за Регламент относно създаването на Европейски бизнес портфейли като следващ етап от развитието на европейската рамка за цифрова идентичност след изменението на Регламент (ЕС) № 910/2014 (eIDAS 2.0). Разглеждат се целите, правното основание и ключовите функционалности на Европейския бизнес портфейл, както и неговата роля за намаляване на административната тежест, осигуряване на сигурна трансгранична идентификация и повишаване на конкурентоспособността на вътрешния пазар.

Ключови думи: европейски бизнес портфейл, единен цифров портал, цифров продуктов паспорт, Закон за оперативна съвместимост в Европа.

EUROPEAN BUSINESS WALLETS

Antoaneta Lozenska-Todorova, PhD Student, Department of International Law and International Relations at the Faculty of Law and History, South-West University “Neofit Rilski”, lozeanna2@gmail.com

Abstract: The article examines the Proposal for a Regulation establishing European Business Wallets as the next stage in the development of the EU digital identity framework following the amendment of Regulation (EU) No 910/2014 by means of eIDAS 2.0. It analyses the objectives, legal basis, and core functionalities of the European Business Wallets, with a view to showing how it can ease administrative burdens, facilitate secure cross-border identification, and promote the competitiveness of the internal market.

Keywords: European Business Wallets, Single Digital Gateway, The Digital Product Passport, The Interoperable Europe Act.

В Официален вестник на ЕС на 30 април 2024 г. беше публикуван Регламент (ЕС) 2024/1183 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 година за изменение на Регламент (ЕС) № 910/2014 по отношение на създаването на европейска рамка за цифрова самоличност и влезе в сила на 20 май 2024 г. Съгласно разпоредбите на регламента, държавите-членки следва да въведат в законодателството си фигурата на цифровия портфейл, който ще свързва националната цифрова идентичност на *физическите лица* с данни и съответно доказателства с информация, обективизирана в документи като шофьорски книжки, дипломи, здравни досиета, банкови сметки и др.

Следваща стъпка в развитието на тази инициатива е въвеждането на **Европейския бизнес портфейл (European Business Wallets)**, предназначен да даде възможност за

сигурна и надеждна идентификация на *юридическите лица*. Това стана ясно на 19 ноември 2025 г., когато Европейската комисия (ЕК) публикува предложението за Регламент относно създаване на Европейски бизнес портфейли (2025/0358). Предложението съставлява хармонизирана цифрова рамка, която позволява на икономическите субекти и организациите от публичния сектор да се идентифицират, да удостоверяват и обменят данни с гарантирана правна валидност в целия Европейски съюз (ЕС). В проекта на регулация са очертани цели за намаляване на административната тежест, рационализиране на процесите за съответствие, осигуряване на сигурна трансгранична идентификация и удостоверяване чрез въвеждане на нова правна фигура за юридически лица - **Европейския бизнес портфейл (European Business Wallets)**. Европейският бизнес портфейл се определя като цифров инструмент за съхраняване, управление и споделяне на проверени идентификационни данни, електронни удостоверения на атрибути и законно признати мандати. Действията, извършвани с помощта на Европейския бизнес портфейл, ще имат еквивалентна правна сила като други законни действия и биха били съвместими с Европейските цифрови портфейли за идентичност на физически лица, предвидени в Регламент (ЕС) 910/2014, изменен с Регламент (ЕС) 2024/1183. Инициативата има за цел да генерира до 150 милиарда евро годишни икономии, като случаите на употреба включват трансгранична регистрация по ДДС, електронни обществени поръчки и регулаторно отчитане. След приемането от Европейския парламент и Съвета, публичните администрации ще имат две години, за да внедрят портфейла, който следва да отговаря на

определени технически изисквания и стандарти.

ЦЕЛИ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО ВЪВ ВРЪЗКА СЪС СЪСТОЯНИЕТО НА ДИГИТАЛНАТА СРЕДА В ЕС:

Проектът за регламент има за цел да осигури хармонизирана, надеждна и лесна за ползване цифрова рамка за икономическите субекти и организации от публичния сектор, за да могат сигурно да идентифицират, удостоверяват и обменят данни с гарантирано правно действие през границите на ЕС.

Последните технологични и обществени развития изискват нов хармонизиран и дигитален подход към взаимодействията между предприятията и правителството. Изкуственият интелект, облачните технологии и сигурната цифрова идентичност се развиват с безпрецедентна скорост, влияейки върху бизнеса в Европа: процесите от аналогови и на хартия се изместват към електронни и автоматизирани управления на данни. 91% от разрастващите се предприятия считат цифровите технологии за критични за своя растеж. Това цифрово развитие, съчетано с със стратегическите приоритети на ЕС за конкурентоспособност, цифров суверенитет, опростяване и дигитални обществени услуги, създават необходимостта от гъвкави решения, които могат да подкрепят надеждни трансгранични бизнес трансакции в голям мащаб.

Въпреки това обаче, цифровата инфраструктура, достъпна за органите от публичния сектор и икономическите субекти остава все още фрагментирана, а задълженията за съответствие са сложни: заинтересованите страни подчертават липсата на трансгранична оперативна съвместимост като основна причина за бюрокрация. В целия ЕС публичните органи все още работят в хетерогенни цифрови среди, които ограничават пълното реализиране на трансграничните обществени услуги. Сравнителният показател за електронно управление през 2024 показва, че докато 88% от обществените услуги са достъпни онлайн за национални потребители, трансграничните потребители имат достъп до само 56% от тези услуги по дигитален път, а бариерите пред оперативната съвместимост остават сред основните пречки пред ефективното електронно управление. За икономическите субекти, извършващи дейност в множество държави членки, осигуряването на безпроблемни трансакции, като например данъчна регистрация, лицензиране или заявления за обществени поръчки, е от ключово значение за запазване на конкурентоспособността.

В трансграничен контекст това често изисква ръчна или хартиена проверка, която забавя трансакциите и умножава административните разходи.

За органите от публичния сектор структурните бариери възпрепятстват пълния преход към модерни, цифрови и достъпни услуги и създаването на безпроблемно административно пространство на ЕС. Въпреки, че цифровизацията на обществените услуги показва признаци на нарастваща зрялост, с настоящите темпове тя няма да може да достигне целта, определена в Доклада за цифровото десетилетие на Европа, за 100% онлайн достъп до обществените услуги до 2030 г.

Липсата на надежден, стандартизиран електронен канал за взаимодействие между бизнеса и правителството и между бизнеса като цяло, който позволява обмен на атрибути, подкопава проследимостта и сигурността на трансакциите. Идентификационните данни често се споделят чрез имейл или собствени портали, които предлагат ограничени гаранции за автентичност, увеличавайки възможността за измами, като например измами с фактури, които вече генерират над 26 милиона евро годишно незаконни печалби според Европол. И докато поверителността и минималното разкриване на информация са от съществено значение при трансакциите на физическите лица, предприятията се нуждаят от голяма прозрачност и проследимост на обмена, за да подкрепят управлението на риска, съответствието и предотвратяването на измами. Именно затова предложението за европейски **бизнес** портфейли има за цел да допълни регулацията за европейските цифрови портфейли за идентичност за лицата чрез въвеждане на пазарно ориентиран дигитален инструмент, предназначен за специфичните нужди на бизнес трансакциите.

В този икономически и политически контекст, предложението за европейски бизнес портфейли има **следните специфични цели**:

- Намаляване на административната тежест, рационализиране на процесите за съответствие и подобряване на предоставянето на услуги и
- Осигуряване на достъп на икономическите субекти и органите от публичния сектор до сигурна и надеждна цифрова идентификация през граница, отговаряща на нуждите и търсенето на потребителите

Предложението за европейски бизнес портфейли надгражда и разширява екосистемата, създадена съгласно Европейската рамка за цифрова идентичност (EUDI) - Регламент (ЕС) 910/2014 относно електронната идентификация и доверието за електронни трансакции на вътрешния пазар, изменен с Регламент (ЕС) 2024/1183. Европейските бизнес портфейли имат за цел да допълнят тази регулаторна рамка, като предлагат

функционалности, съобразени с нуждите на органите от публичния сектор и икономическите субекти, включително цифрово управление на правата и мандати за представителство, както и сигурен канал за обмен на официални документи и удостоверения, поддържан от общ указател. Предвижда се да се създаде и гарантирана пълна оперативна съвместимост с европейските портфейли за цифрова идентичност.

Предложението допълва достиженията на правото на ЕС в областта на дружественото право и използва съществуващия Европейски уникален идентификатор, който всички дружества с ограничена отговорност и търговски дружества имат в съответствие с дружественото право на ЕС. Освен това предложението е съвместимо със Системата за свързване на търговските регистри (BRIS), разработена в съответствие с кодифицираната Директива (ЕС) 2017/1132 за дружественото право. Предложението е в съответствие и със Системата за свързване на регистрите на бенефициентните собственици (BORIS), разработена в съответствие с Директивата (ЕС) 2015/849 за борба с изпирането на пари. Тези взаимовръзки използват Европейския уникален идентификатор (EUID) за уникално идентифициране на дружества и други правни субекти и правни форми в ЕС, но не обхващат всички икономически субекти и организации от публичния сектор, като например еднолични търговци, самостоятелно заети лица или публични институции. Европейските бизнес портфейли разширяват тази екосистема, като предлагат надеждно и оперативно съвместимо средство за всички тези субекти.

Това предложение е част от по-широката политическа програма на ЕС за повишаване на конкурентоспособността, намаляване на административната тежест и постигане на цифрово интегриран единен пазар. То допринася пряко за целите, определени в Стратегията за единния пазар на Комисията, която призовава за по-ефективна цифровизация в ЕС, за да се осигури оптималното функциониране на единния пазар, както и за Стратегическата програма на ЕС за 2024–2029 г. Стратегията за устойчива и цифрова Европа и Програмата за политика „Цифрово десетилетие“. Всички те подчертават необходимостта от опростяване, оперативна съвместимост и цифрови обществени услуги. Предложението за европейски бизнес портфейли изпълнява тези стратегически приоритети, като предлага конкретен инструмент за опростяване, ускоряване и по-надеждно спазване на изискванията и трансгранични взаимодействия за икономическите субекти и органите от публичния сектор.

Освен това, предложението осигурява допълване с ключови законодателни инициативи, както следва:

– Единният цифров портал (SDG) и системата за еднократно ползване (OOTS) (The Single Digital Gateway (SDG) and its Once-Only Technical System (OOTS)) - прилагат принципа „само веднъж“, изисквайки от органите да използват повторно данни, които вече се съхраняват в друга държава членка, без многократно подаване от предприятията. Предложението за европейски бизнес портфейли ще допълни SDG и OOTS, като осигури надеждна идентификация и удостоверяване на автентичността на икономическите субекти и публичните администрации, както и база за обмен, която ще позволява на предприятията и органите от публичния сектор да споделят и използват повторно проверени данни и официални удостоверения безпроблемно през границите.

– Цифровият продуктов паспорт (The Digital Product Passport (DPP), който е от основно значение за програмата на ЕС за кръгова икономика, зависи от надежден достъп до данни за съответствие и устойчивост. Предложението за бизнес портфейли може да докаже правната идентичност и всички предоставени права за достъп, да позволи подписването на декларации за съответствие и да гарантира, че данните за продуктите се обменят сигурно и проверимо през границите.

– Законът за оперативна съвместимост в Европа (The Interoperable Europe Act (IEA) установява рамката за трансгранична оперативна съвместимост на обществените услуги. Предложението за бизнес портфейли ще допълни това, като служи като надеждна инфраструктура, която администрациите могат да интегрират в предоставянето на услуги по подразбиране, засилвайки премахването на техническите и организационните бариери.

– Предстоящото предложение ще осигури прости, гъвкави и бързи процедури за създаване и дейност на компаниите и привличане на инвестиции в ЕС чрез цифрови решения. То ще гарантира, че цифрови инструменти като сертификата за компания от ЕС и цифровото пълномощно от ЕС могат да се използват в европейските бизнес портфейли.

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ:

Правното основание за предложението за създаване на правна рамка на **Европейския бизнес портфейл (European Business Wallets)** е член 114 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), който предвижда приемането на мерки на

ниво ЕС за осигуряване на правилното функциониране на вътрешния пазар. Сигурната идентификация, доверителните услуги и безпроблемният обмен на проверими електронни удостоверения са от съществено значение за ефективното участие на икономическите субекти и органите от публичния сектор в единния пазар.

Функционирането на вътрешния пазар се основава на единни и последователни правила, прилагани във всички съответни органи от публичния сектор, изпълняващи еквивалентни функции или предоставящи сравними услуги. Институциите, агенциите, службите и органите на Европейския съюз (структури на Съюза) често извършват дейности, сходни с тези на националните органи от публичния сектор и имат ключови надзорни и регулаторни роли. Следователно тяхното участие в подкрепа на правилното функциониране на единния пазар е необходимо. Изключването им би създавало регулаторни пропуски, фрагментация и неравномерно прилагане на правилата, като по този начин би подкопало целта на Business Wallet за защита на целостта, стабилността и устойчивостта на вътрешния пазар. Освен това, опростяването остава ключов двигател на ангажимента на ЕС за изграждане на по-смел, опростен и по-бърз ЕС. Конкурентоспособният и добре функциониращ единен пазар изисква активно участие както на националните, така и на органите на ниво ЕС. Съответно, субектите на Съюза следва да приемат и използват Европейския бизнес портфейл, като разширят опростяването и ефективността до взаимодействията си с всички икономически субекти.

Настоящите различия в начина, по който държавите членки идентифицират икономическите оператори, проверяват мандатите и обменят официални данни и документация в цифров вид, могат да причинят значителни нарушения на конкуренцията. Чрез предоставяне на хармонизирано решение за сигурна идентификация на бизнеса и обмен на данни, предложението за Европейски бизнес портфейли има за цел да премахне административните бариери, да предотврати по-нататъшни различия и да гарантира, че всички икономически оператори могат да се конкурират при равни условия в рамките на ЕС.

Субсидиарност (за неизключителна компетентност)

Икономическите субекти и организациите от публичния сектор в целия ЕС следва да могат да разчитат на сигурни и надеждни решения за цифрова идентичност, включително преносимостта на електронни удостоверения за атрибути, които могат да се използват в

рамките на единния пазар по лесен за ползване и ефективен начин. Тези нужди не могат да бъдат задоволени в достатъчна степен от държавите членки, действащи самостоятелно, тъй като националните решения остават фрагментирани по обхват, ефект и технически дизайн. Това определя нуждата от действия на ниво ЕС, за да се гарантира, че всички публични органи, както национални, така и европейски, признават и прилагат едни и същи оперативно съвместими решения при взаимодействие с икономическите оператори. Това гарантира съгласувана регулаторна среда и избягва паралелни процедури или несъвместими системи, които биха противоречали на целите за опростяване и оптимално функциониране на вътрешния пазар. Пречки пред свободата на установяване и свободата на предоставяне на услуги възникват, защото удостоверенията за удостоверяване, издадени цифрово в една държава членка, не винаги могат да бъдат използвани повторно или да се разчита на тях в друга.

Нарушения на конкуренцията могат да възникват, когато субектите са изправени пред неравностойни условия, зависещи само от мястото им на установяване.

Интервенцията на ниво ЕС е най-ефективният начин за възстановяване на равните условия на конкуренция: обща, хармонизирана рамка гарантира, че всички икономически субекти, независимо от размера или местоположението, могат да разчитат на единен инструмент за взаимодействие с публичните органи и партньори в целия Съюз. Чрез премахване на административните бариери и създаване на единни условия, предложението за европейски бизнес портфейли укрепва правната сигурност, доверието и конкурентоспособността.

Що се отнася до добавената стойност, европейските бизнес портфейли ще премахнат дублирането и ще намалят разходите за съответствие, ще подобрят качеството и прозрачността на данните и ще предоставят на органите от публичния сектор по-надеждна информация, като по този начин ще подобрят предоставянето на услуги. За икономическите субекти това означава, че спестеното време и ресурси могат да бъдат пренасочени към иновации, растеж и международна експанзия. Същевременно хармонизацията на ниво ЕС предотвратява зависимостта от доставчици с висок риск, укрепва устойчивостта на критичните инфраструктури и консолидира цифровия суверенитет на Съюза. Отвъд вътрешния пазар, инициативата може също така да засили ролята на ЕС като глобален орган за определяне на стандарти за надеждни цифрови

инфраструктури, подкрепяйки европейската конкурентоспособност в международната търговия.

Пропорционалност

Тази инициатива е пропорционална на преследваните цели, тъй като ограничава задълженията до строго необходимото, за да се осигури сигурна, хармонизирана и оперативно съвместима рамка за цифрови взаимодействия между икономическите субекти и органите от публичния сектор. Европейските бизнес портфейли не предписват единен твърд бизнес модел или технически дизайн, а по-скоро определят рамка, която съчетава оперативна съвместимост с гъвкавост, насърчавайки конкуренцията и иновациите.

Освен това задълженията на органите от публичния сектор са балансирани от преходни разпоредби: гъвкавите периоди на изпълнение дават на органите от публичния сектор достатъчно време за адаптиране на своите административни и ИТ системи и предотвратяване на смущения. Предложението не създава нови административни процедури, които трябва да бъдат изпълнени. Вместо това то предоставя общ, надежден канал за изпълнение на задължения, които вече съществуват съгласно правото на ЕС.

Регламентът за **Европейски бизнес портфейл (European Business Wallets (EBW))** позволява сигурна цифрова идентификация и удостоверяване, споделяне на данни и правно валидни уведомления, намалява административната тежест и разходите за съответствие, като подкрепя трансграничния бизнес и конкурентоспособността. По-специално, той:

- установява рамка за предоставянето на европейски бизнес портфейли;
- установява принципа на еквивалентност, като дава еквивалентен правен ефект на действия и транзакции, извършвани чрез европейски бизнес портфейл, както на действия и транзакции, законно извършени лично, на хартия или чрез други средства или процеси, които биха се считали за съответстващи на приложимите правни, административни или процедурни изисквания;
- установява правила за издаване на идентификационни данни на притежателите на европейски бизнес портфейл за идентифициране на икономически субекти и органи от публичния сектор;
- установява Европейския цифров указател (European Digital Directory);

- определя Европейския уникален идентификатор (European unique identifier (EUID), както е установен и уреден от Директива (ЕС) 2017/1132, като уникален идентификатор за притежателите на европейски бизнес портфейли и установява подобен уникален идентификатор за притежателите на европейски бизнес портфейли, за които Европейският уникален идентификатор не е достъпен;

- определя механизма за уведомяване, по който се установяват доставчиците на европейски бизнес портфейли;

- определя задълженията на органите от публичния сектор относно европейските бизнес портфейли;

- предоставя рамка за надзора на субекти от ЕС, когато тези органи от публичния сектор предоставят европейски бизнес портфейли;

- предоставя рамка за признаване на системи от трети държави, подобни на европейските бизнес портфейли и издаване на европейски бизнес портфейли на икономически субекти от трети държави.

Европейски бизнес портфейл е дефиниран като цифрово решение, което позволява на собствениците на Европейски бизнес портфейл сигурно да съхраняват, управляват и представят идентификационни данни за собственика на портфейла и електронни удостоверения за атрибути на страни, доверяващи се на Бизнес портфейла и други субекти, използващи Европейски бизнес портфейли и Европейски портфейли за цифрова идентичност за следните цели:

- за удостоверяване на автентичност и предоставяне на проверени доказателства, изисквани от доверяващата се страна;

- за достъп и използване на електронни удостоверения за атрибути, електронни подписи, електронни печати, електронна препоръчана поща за доставка и електронни времеви печати;

- за създаване възможност за управление и делегиране на пълномощия на упълномощени представители.

Европейският бизнес портфейл може да поддържа допълнителни функционалности.

От определението е видно, че Европейският бизнес портфейл е защитен дигитален инструмент, който позволява на компаниите да съхраняват, управляват и споделят официални бизнес идентификационни данни, като например: лицензи и регистрации;

пълномощни или мандати на управителните органи; квалифицирани електронни подписи и печати и пр. Тези идентификационни данни са проверени, защитени от неправилно използване и ще могат да се използват за взаимодействие с публични органи, финансови институции и бизнес партньори във всички страни от ЕС. Портфейлът ще е изграден върху правната рамка, предоставена от eIDAS 2.0 и Европейския регламент за цифровата идентичност, като гарантира най-високо ниво на доверие и сигурност.

Как ще работи: съгласно Архитектурата и референтната рамка:
https://eudi.dev/latest/architecture-and-reference-framework-main/#2-eudi-wallet-functionalities?utm_source=businesswallet.eu

Основните възможности на този правен инструмент са свързани с:

- Цифрова идентичност и удостоверяване;
- Удостоверяване в онлайн или офлайн услуги;
- Използване на селективно разкриване, за споделяне само необходимата информация;
- Управление на идентификационни данни;
- Съхраняване на правни и съответстващи документи в едно защитено приложение
- Архивиране и прехвърляне на идентификационни данни между доставчици на портфейли;
- Квалифицирани електронни подписи;
- Подписване на договори и документи в целия ЕС;
- Одитни следи и прозрачност;
- Преглед на всички минали взаимодействия и събития за споделяне на данни;
- Заявка за изтриване на данни или докладване на подозрителна дейност съгласно GDPR;
- Използване на псевдоним;
- Когато не се изисква правна идентификация, удостоверяване с псевдоними за защита на поверителността на бизнеса.

Идентификационни данни за собственика на Европейски бизнес портфейл са определени като набор от данни, който позволява установяване на самоличността на собственик на Европейски бизнес портфейл. **Собственик на Европейски бизнес портфейл**

може да бъде икономически субект или орган от публичния сектор, който притежава или има право на ползване на такъв бизнес портфейл. Когато собственик на Европейски бизнес портфейл използва някоя от основните функционалности на Европейски бизнес портфейл, произтичащото от това действие има същата правна сила, както ако действието е било законно извършено лично, на хартиен носител или чрез други средства или процеси, които биха се считали за съответстващи на приложимите закони, административни или процедурни изисквания.

Доставчиците на европейски бизнес портфейли следва да гарантират, че предоставяните от тях европейски бизнес портфейли позволяват на притежателите им да използват следните **основни функционалности**:

- сигурно издаване, заявяване, получаване, избор, комбиниране, съхраняване, изтриване, споделяне и представяне на електронни удостоверения за атрибути;
- избиращелно разкриване на идентификационни данни и атрибути на притежателя на европейски бизнес портфейл, съдържащи се в електронни удостоверения за атрибути, в контекста на функционалностите;
- заявяване и споделяне на идентификационни данни и електронни удостоверения за атрибути на европейски бизнес портфейл по защитен начин между европейски бизнес портфейли и европейски портфейли за цифрова идентичност и със страни, доверяващи се на европейски бизнес портфейли;
- подписване чрез квалифицирани електронни подписи и подпечатване чрез квалифицирани електронни печати;
- свързване на данни в електронна форма с определено време чрез квалифицирани електронни времеви печати;
- издаване на електронни удостоверения за атрибути към европейски бизнес портфейли и европейски портфейли за цифрова идентичност;
- издаване на електронни удостоверения за атрибути чрез Европейския бизнес портфейл на собственика, което позволява издаденото удостоверение да бъде свързано с други съответни удостоверения, образуващи част от верига;
- предоставяне на възможност за използване на квалифицирани и неквалифицирани електронни удостоверения за атрибути, за да се позволи на собствениците на Европейския бизнес портфейл и техните упълномощени представители да се удостоверят;

- предаване и получаване на електронни документи и данни чрез квалифицирана електронна препоръчана услуга за доставка, способна да поддържа поверителност и цялостност;

- допускане на множество потребители достъп и управление на Европейския бизнес портфейл на собственика, както и на собственика на Европейския бизнес портфейл да управлява и отменя такива разрешения;

- разрешение на страни, разчитащи на Европейския бизнес портфейл, да изискват електронни удостоверения за атрибути, издадени на собственика на Европейския бизнес портфейл, както и на собственика на Европейския бизнес портфейл да управлява и отменя такива разрешения;

- експортиране на данни, включително издадени идентификационни данни на собственика на Европейски бизнес портфейл, електронни удостоверения за атрибути, дневници за комуникация и записи за взаимодействие, в структуриран, широко използван и машинночетим формат, по искане на собственика или в случай на прекратяване на услугата или отмяна на уведомлението на доставчика на Европейския бизнес портфейл;

- достъп до дневник на всички транзакции;

- достъп до общо табло за достъп, съхранение и проверка на комуникациите, обменени чрез квалифицираната услуга за електронна препоръчана доставка, посочена в точка.

Доставчиците на Европейски бизнес портфейли могат да предлагат допълнителни функционалности извън изброените, при условие че тези функционалности не пречат или не компрометират поверителността, наличността или целостта на минималните основни функционалности, както и надеждността и оперативната съвместимост на Европейските бизнес портфейли, които те предоставят. Те също така трябва да осигурят предоставянето на квалифицираната услуга за електронна препоръчана поща, като самостоятелна услуга на потребителите на Европейски цифрови портфейли за идентичност. За да внедряват функционалностите, доставчиците на европейски бизнес портфейли, следва да спазват изисквания, които са разписани изрично от ЕК в приложение. Европейската Комисия чрез актове за изпълнение, установява списък с референтни стандарти, спецификации и процедури за основните функционалности на европейските бизнес портфейли.

Комисията изготвя и поддържа на уебсайта си, в машинночетим формат, **списък с доставчиците на европейски бизнес портфейли**. Те следва да отговарят на определени изисквания и задължения, като да са установени в ЕС, да имат основно място на стопанска дейност и основни операции в ЕС и да не представляват риск за сигурността му, като не трябва да бъдат под контрол от трета държава или от субект от трета държава. Също така е необходимо да спазват изискванията за киберсигурност в Съюза, като отговарят на съответните стандарти и изисквания за сигурност. Доставчиците на европейски бизнес портфейли трябва отговарят на изисквания към доставчиците на *неквалифицирани* удостоверителни услуги по Регламент 910/2014 г., като това задължение не се прилага за доставчици на европейски бизнес портфейли, които са квалифицирани доставчици на удостоверителни услуги.

Доставчиците на **данни за идентификация** на собственика на Европейски бизнес портфейл издават данни за идентификация на собственика на Европейски бизнес портфейл. Когато собствениците на Европейски бизнес портфейл са субекти на ЕС, Комисията издава данни за идентификация на собственика на Европейски бизнес портфейл на тези субекти на Съюза. Държавите членки уведомяват Комисията за съответните автентични източници за проверка на необходимите атрибути за издаване на данните за идентификация на собственика на Европейски бизнес портфейл. Въз основа на информацията, Европейската Комисия предоставя на уебсайта си, в машинночетим формат, списък на съответните автентични източници. Данните за идентификация на собственика на Европейски бизнес портфейл се издават във формат, съответстващ на един от стандартите, изброени в приложение II към Регламент за изпълнение (ЕС) 2024/2979 на Комисията, и като:

- квалифицирани електронни удостоверения на атрибути, когато са предоставени от квалифицирани доставчици на доверителни услуги;
- електронни удостоверения за атрибути, издадени от или от името на орган от публичния сектор, отговорен за автентичен източник, когато са предоставени от орган от публичния сектор, отговорен за това;
- електронни удостоверения за атрибути, когато са предоставени от Комисията.

Данните за идентификация на собственика на Европейския бизнес портфейл, издадени от Комисията, имат същата правна сила като квалифицираните електронни удостоверения за атрибути и удостоверенията за атрибути, издадени от или от името на

орган от публичния сектор, отговорен за автентичен източник. Данните за идентификация на собственика на Европейския бизнес портфейл съдържат най-малко следните атрибути:

- официалното наименование на икономическия субект или органа от публичния сектор, както е записано в съответния регистър или официален запис;
- съответния уникален идентификатор;

Европейската Комисия създава и поддържа схема за удостоверяване на данните за идентификация на собственика на Европейския бизнес портфейл. Тази схема е включена в каталога на схемите за удостоверяване на атрибути. Комисията може, чрез актове за изпълнение, да определи изисквания за идентификационните данни на притежателите на европейски бизнес портфейл, включително процедури, по които държавите членки да я уведомяват за съответните автентични източници.

Всеки икономически субект и публичен орган ще има присвоен **уникален идентификатор**. Когато на икономически субект или орган от публичния сектор не е присвоен европейски уникален идентификатор, се създава уникален такъв. Ако органът от публичния сектор е субект на ЕС, ЕК създава и присвоява уникален идентификатор на този субект, като тя чрез свои актове за изпълнение, установява спецификации, изисквания и процедури, свързани с уникалния идентификатор, включително мерки, гарантиращи, че на собствениците на европейски бизнес портфейл не се присвоява повече от един уникален идентификатор.

ЕК ще създава, управлява и поддържа **Европейски дигитален указател**, който ще служи като надежден източник на информация за притежателите на Европейски бизнес портфейли и ще бъде под формата на уеб приложение, състоящо се от два интерфейса:

- машинночетим интерфейс, достъпен чрез API за автоматизирана комуникация между системи;
- сигурна, уеб-базирана платформа, която осигурява достъп на удостоверени и оторизирани потребители и системен онлайн портал за потребители на Европейски бизнес портфейли.

За целите на поддържането на Европейския дигитален указател, доставчиците на Европейски бизнес портфейли, след предоставянето на Европейски бизнес портфейл, предоставят на Комисията категориите информация, като тя ще гарантира, че съответната информация е включена в Европейския дигитален указател. ЕК ще предоставя Европейския

дигитален указател само на притежателите на Европейски бизнес портфейли и техните упълномощени представители, както и на доставчиците на Европейски бизнес портфейли. Всяка промяна или отмяна, отнасяща се до информацията, ще следва да се съобщава без ненужно забавяне и във всички случаи в рамките на един работен ден от доставчиците на директно на Комисията с цел поддържане на Европейския цифров указател.

Субектите, които възнамеряват да предоставят европейски бизнес портфейли, **уведомяват (извършват нотификация)** компетентния надзорен орган за това свое намерение, като представят и необходимата информация, посочена по-горе. Уведомлението включва следната информация:

- юридическото наименование на субекта, всички използвани търговски наименования, URL адрес на уебсайта, имейл адрес за контакт, телефонен номер и физически адрес;
- регистрационния номер на субекта, издаден от национален регистър, когато има такъв;
- описание на това как основните функционалности, ще бъдат предлагани от европейските бизнес портфейли, които субектът възнамерява да предоставя;
- описание на всички допълнителни функционалности, поддържани от европейските бизнес портфейли, които субектът възнамерява да предоставя;
- декларация за съответствие с изискванията на регламента относно бизнес портфейла.

Квалифицираните доставчици на доверителни услуги не подлежат на процедурата за преглед и проверка.

След получаване на уведомление, надзорният орган разполага с 30 дни, за да прегледа предоставената информация. Когато надзорният орган прецени, че информацията е пълна и съответства на изискванията във връзка с функционалностите, той информира ЕК в рамките на два работни дни с оглед добавянето на този доставчик към списъка. Когато обаче информацията не е пълна или описанието не съответства на изискванията, определени в член 5(1) от проекторегламента, той изисква допълнителна информация или обяснения от уведомяващото лице и определя разумен срок за отговор, не по-дълъг от 15 календарни дни. Ако след това надзорният орган заключи, че информацията вече е пълна и описанието, съответства на изискванията, той информира ЕК в рамките на два работни дни с цел

добавяне на този доставчик към списъка. Ако не е получен отговор или пак е непълен, надзорният орган информира уведомяващото лице, че то няма да бъде добавено към списъка. Когато надзорният орган не е предоставил на уведомяващото лице съществен отговор относно резултата в рамките на 30 календарни дни от получаване на уведомлението, информацията се счита за пълна и този доставчик следва да се добави към списъка. Вътрешното законодателство следва да предвиди, че уведомяващите лица трябва да имат гарантирана ефективна съдебна защита срещу решение на надзорния орган, без да се засягат други административни или извънсъдебни средства за защита, в случаите, когато надзорният орган откаже да ги включи в списъка като доставчик на европейски бизнес портфейли или не вземе решение в разумен срок.

Въз основа на получената информация, ЕК създава и поддържа на уебсайта си, в машинночитим формат, **списък на доставчиците на европейски бизнес портфейли**. Информацията, предоставена от надзорните органи включва следното:

- целта на подаването, която може да бъде една от следните:
 - регистрация на нотифициран доставчик на европейски бизнес портфейли, който преди това не е бил включен в списъка;
 - промяна в предишно подадена информация относно доставчици на европейски бизнес портфейли, които понастоящем са включени в списъка;
 - искане за премахване на доставчик на европейски бизнес портфейли от списъка,;
- име и, когато е приложимо, търговско наименование на доставчика на европейски бизнес портфейли;
- държавата членка, в която е основното място на установяване на доставчика на европейски бизнес портфейли;
- името на компетентния надзорен орган;
- указание дали доставчикът на европейски бизнес портфейли е квалифициран доставчик на доверителни услуги.

Надзорът върху рамката на европейски портфейли за цифрова самоличност съгласно Регламент 910/2014 г. се осъществява от определен орган във всяка държава членка. Те имат определени правомощия по чл. 46а от Регламент 910/2014 г., но основно следва да упражняват надзор върху доставчиците на европейски портфейли за цифрова самоличност и да гарантират чрез предварителни и последващи надзорни дейности, че тези доставчици и

европейските портфейли за цифрова самоличност отговарят на изискванията по регламент, както и да предприемат действия, ако е необходимо, по отношение на доставчиците на европейски портфейли за цифрова самоличност при нарушение на регламента.

Отделно от това, във всяка държава членка именно тези надзорните органи, определени съгласно член 46а от Регламент (ЕС) № 910/2014, ще са и надзорни органи за целите на регламента за европейския цифров бизнес портфейл. Когато субект от ЕС е доставчик на европейски бизнес портфейли (публични организации), ЕК ще е негов надзорен орган.

До 24 месеца след влизането в сила на регламент за европейски портфейли за цифрова самоличност, органите от публичния сектор трябва да осигурят възможност на икономическите субекти да предприемат действия, като използват основните функционалности на европейските бизнес портфейли:

- идентифициране и удостоверяване на автентичността;
- подписване или подпечатване;
- подаване на документи;
- изпращане или получаване на уведомления.

За целите по-горе органите от публичния сектор следва да разполагат с европейски бизнес портфейли, включително квалифицираната услуга за електронна препоръчана поща/доставка. 36 месеца след влизането в сила на настоящия регламент, органите от публичния сектор могат да изберат да не предлагат услугата за квалифицирана електронна препоръчана поща/доставка и вместо това да подкрепят други съществуващи алтернативни решения, които позволяват на икономическите субекти да предприемат действията по регламента, при условие, че тези решения:

- отговарят на изискванията, приложими за услугите за квалифицирана електронна препоръчана поща/ доставка, посочени в Регламент (ЕС) № 910/2014;
- предлагат портал, който позволява на притежателите на европейски бизнес портфейли да подават документи и да изпращат и получават уведомления, използвайки услугата за квалифицирана електронна препоръчана доставка.

Използвана литература:

1. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/proposal-regulation-establishment-european-business-wallets>.

2. https://eudi.dev/latest/architecture-and-reference-framework-main/#2-eudi-wallet-functionalities?utm_source=businesswallet.eu.